રાઠવી ગુજરાતી શબ્દાવલી

-: સંપાદકો :-

રેવાબહેન શંકરભાઈ તડવી

શંકરભાઈ સોમાભાઈ તડવી

-: પરામર્શકો :-

ડૉ. ઠા. ભા. નાયક

ડૉ. શાન્તિભાઈ આચાર્ય

ડૉ. સિધ્ધરાજ સોલંકી

આદિવાસી સંશોધન અને તાલીમ કેન્દ્ર

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ, અમદાવાદ–૩૮૦ ૦૧૪.

૧૯૮૩

125

આદિવાસી સંશોધન અને તાલીમ કેન્દ્ર

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ, અમદાવાદ ૩૮૦ ૦૧૪

રાઠવી શબ્દાવલી

આ શબ્દાવલિ આદિવાસી પટા યોજના છોટાઉદેપુરના કર્મચારી જેવા કે, નવીન નિમણૂક પામતા પ્રાથમિક શાળાના શિક્ષકો, પંચાયત મંત્રીઓ અને તલાટીઓ, ગ્રામસેવકો અને ઇતર કર્મચારીઓ વગેરેને ઉપયોગી થાય એ રીતની છે.

આ શબ્દાવલિ ભાષાશાસ્ત્રીઓ માટે નથી છતાં ભાષાનો અભ્યાસ કરવા ઇચ્છતા અભ્યાસીઓને રાઠવી જાતિની બોલીના અભ્યાસમાં સરળતા કરી આપશે. અભ્યાસ માટેની કેટલીક તૈયાર સામગ્રી પૂરી પાડશે.

આ શબ્દાવલિ તૈયાર કરવાનું સૂચન તે વખતના સમાજ કલ્યાણ અને આદિજાતિ વિકાસ વિભાગના સચિવશ્રી પ્ર. ભટ્ટ સાહેબે શ્રી રેવાબહેન તડવીને ન કર્યું હોત તો આ કાર્યનો આરંભ જ ન થઇ શક્યો હોત. તે માટે તેઓશ્રીનો તેમજ શ્રી મફતભાઇ પટેલ, પ્રોજેક્ટ એડમિનિસ્ટ્રેટર, છોટાઉદેપુર, આદિવાસી સંશોધન અને તાલીમ કેન્દ્રના નિયામકશ્રી ડૉ. ઠા. ભા. નાયક, નાયબ નિયામક ડૉ. સિદ્ધરાજભાઇ સોલંકી તથા આ પ્રદેશના આદિવાસી ભાઇ બહેનોના અમે ખૂબ ખૂબ આભારી છીએ.

અ

અખાતી	સ્ત્રી. અખાત્રીજ
અગળ	અ. આગળ
અગીળનું	વિ. આગલું
અડદીયાળ અધ્યાળ અળધ્યા પું. અડદ	
અડાળું	ન. અડારી (જડ ઢાળિયું)
અધ્ધર્યું	ન. વિમાન
અગ્યાર	પું. અગિયાર
અધાદીરાત અરદીરાત	સ્ત્રી. મધરાત
અધવાલી	સ્ત્રી. અધીં પાલી
અમાર	સ્ત્રી. અમાસ
અમું	સ. અમે

અરણ કાડડું	ન. પપૈયું
અરાળ, અડાર	વિ. અઠાર
અલતી અળતી	સ્ત્રી. અરતી, પરોણાએ બેસાડેલું ફળ
અવલ	વિ. મજામાં
અસ	સ્ત્રી. મા
અ.ળી	વિ. અઠી
અઈઈ	અ. હએ
અંગોડો	પુ. અંગૂઠો
અંદારું	નં. અંધારિયું (૨) અંધારું
અંદારિયું	ન. અંધારિયું (કૃષ્ણપક્ષ)

આ

આએડ	સ્ત્રી. હાકોટો, શિકાર તગેડવાની બૂમ
આકઠું	ન. તાપણું
આખડી	સ્ત્રી. બાધા
આગ આગડી	સ્ત્રી અગ્નિ
આજમી	પુ. આદમી, પુરુષ
આજયો	પુ. આગિયો
આજી	સ્ત્રી. દાદીમા (મોટીકાકી (૩)મામી સાસુ
આજે	અ. આજ
આડયુ	ન. કુસ્વત
આતઠું	ન. આંતરડું
આદમી	પુ. પુરુષ
આફો	પુ. વ્યક્તિગત આફરો પુ. આફરો, પેટ ફૂલી જવું
આબલી	સ્ત્રી. આંબલી
આમરું	સ. અમારું
આમુંટી	સ. અમને
આરહો	પુ. અસ્તરો

આવ	ક્રિ. આવો
આસવું	ન. મૂંડિયું, માછલાં મારવાનું સાધન
આંડડો	પુ. અક્ષર
આગળાં	ન. આંગળી
આગલી	સ્ત્રી. આગળી
આગળ્યાં	ન. આંગળી
આગ	વિ. જુદાં (૨) પડ (૩) અડકાં
આંત્રી	સ્ત્રી.

ઇ

ઇજોળું ઇજોળું	ન. ઊજવાળું (૨) અજવાળિયું (૩) મળસ્કુ
ઇનુમધી	અ. એમાંથી
ઇમનાં ઇમ	અ. એમનાં એમ
ઇયાં	અ. અહીં
ઇસ	સ્ત્રી. મા
ઇહાં	અ. અહીં

ઉ

ઉખળો	પુ. ખાંડણિયો
ઉગમણો	પુ. પૂર્વ
ઉગરાણું	ન. ભીખારી
ઉજોણી	સ્ત્રી. ઉજાણી
ઉડન ખાટલો	પુ. વિમાન
ઉતરોણિયો	પુ. પોષ
ઉતવાળો	પુ. વહાણ (૨) ઉતરાણવાળી જગા
ઉદાપરિયો	પુ. શનિવાર (૨) એ નામનો હાટ
ઉદાપોર	ન. છોટાઉદેપુર
ઉનાલો	પુ. ઉનાળો

ઉલાળો — પુ. પરસેવો

ઉવારો — પુ. ઓવારો

ઉળદ — પુ. અડદ

ઉગારો — ક્રિ. નાઠો

ઉંદડો — પુ. ઉંદર

ઉમર — સ્ત્રી. વય

ઊ

ઊગમણું — વિ. પૂર્વ, પૂર્વદિશા

ઊધ — સ્ત્રી. ઉધઇ

ઊગળી — સ્ત્રી. આગળી

ઊંટડી — સ્ત્રી. વરસાદ લાવવા માટેનો એક સ્તવન ઉત્સવ

ઊંટડું — ન. ઊંટ

ઊંઢણ — સ્ત્રી. ઇંઢોણી

ઊંસું — વિ. ઊંધું

એ

એકલું — ન. અલગ

એતરું — વિ. એટલું

એતરે — અ. તથી

ઓ

ઓંગણું — ન. આગણું

ઓગણીહ — પુ. ઓગણીસ

ઓલ્લો ઓટલો — પુ. ઓટલો

ઓંસવું — ન. આછવું, માછલાં મારવાની હાથની જાળ

ઓહરો — પુ. વહોરો (દુકાનદાર)

ઓંહ — ન. શોચ

ક

કડટા	પુ. કડકા
કડટો	પુ. કડકો, ટુકડો
કડયા	પુ. કડિયો
કડાયું કળીયું	ન. કડાઇ
કડીયો કળિયો	પુ. કડિયો
કડંકટર	પુ. કંડકટર
કણકયું	ન. કણકી
કમાઇ	સ્ત્રી. ખેતી
કખડોકુજો	પુ. એક આદિવાસી દેવ
કરવેત	સ્ત્રી. કરવત
કરુડી	સ્ત્રી. કરવડી
કરોડી	સ્ત્રી. કરવડી
કરોલી	સ્ત્રી. કરવ
કરોળી	સ્ત્રી. નરફણ
કલીકટર	પુ. કંડકટર
કવાટિયો	પુ. સોમવાર (૨) કવાટનો હાટ
કસેરી	સ્ત્રી. કચેરી
કહારું	ન. કસારો
કળદરો કળદ્રો	પુ. કેડનો રંગીન દોરો
કળશી કળસી	સ્ત્રી. કડછી
કળશી કળસી	સ્ત્રી. ચમચો
કળુ	પુ. કરવ
કંદોયા	પુ. કંદોઇ
કાકણી	સ્ત્રી. બંગડી
કાકા	પુ. મોટાકાકા (૨) સંબોધન
કાકા બાલૈયા	પુ. નાના કાકા ને મોટા કાકાના

(૬)

કાકી	સ્ત્રી. મોટી કાકી (૨) નાની કાકી
કાકો	પુ. કાકા (૨) સાવકો બાપ
કાકોહ	પુ. કાકા
કાખલી કાખલીં	સ્ત્રી. બગલ
કાચી કાચી	સ્ત્રી. કાકી
કાઠી	સ્ત્રી. આફત
કાન્યા	પુ. વાળ
કાન્યા કાતરવાવાળો	પુ. હજામ
કાપા	પુ. વેઢાં
કામ	ન. ભીડ
કામઠું	ન. ધનુષ્ય
કારેલાં	ન. કારેલાં
કાબ્લી	સ્ત્રી. બાલિયું
કાળ્જુ	ન. કાળજું
કાલ	સ્ત્રી. કાલે
કાસલો	પુ. તળેટી
કાહનાં	વિ. કયાં
કાહરુક	ક્યારે
કહારો	પુ. કસારો
કાળ	પુ. દુકાળ
કાળ મર્ચાં	ન. મરી
કાં	કયાં
કાંગ કાંગ	કાંગ, ખડ ધાન્ય
કાંટી	સ્ત્રી. ત્રાજવાં
કાંભડાં	ન. ભીંતની બખોટી
કી	કઈ
કીડીયું	સ્ત્રી. કીડી

[illegible]

કુઈસા	ન. ભૂસું
કદુરાણો	પુ. એક આદિવાસી દેવ
કુમારી કુમારલી	સ્ત્રી. કુંવારી
કુમારો કુમારલો	પુ. કુંવારો
કુરાડી	સ્ત્રી. કુહાડી
કુવારલી કુંવારલી	સ્ત્રી. કુંવારી
કુડળા વાહતે	ન. ભળસ્કું
કુવારલો કુંવારલો	પુ. કુંવારો
ફ.ળ	સ્ત્રી. કોઠ
કુહાળી	સ્ત્રી. કુહાડી
કુંભાર	પુ. કુંભાર
કુંભાળ્યું	ન. કુંભાર (તુચ્છ)
કુંભાયડુ	ન. કુંભાર (તુચ્છ)
કુંધારીયો દેવ	પુ. આદિવાસી દેવ
કૂચિયાં	ન. ભજિયાં
કુતરું	ન. કુતરો
કુતરી	સ્ત્રી. કુતરી
કુદવું	ક્રિ. નાચવું
કુદ	ક્રિ. નાચ
કુદો	ક્રિ. નાચો
કુસ્યાં	ન. સેવ
કેડ	સ્ત્રી. પેઢું
કેડ હોળ્યો	પુ. ઝરખ
કેડ ભાગીલો	પુ. ઝરખ
કેતરાં કેતાં	વિ. કેટલાં
કેડ્ડી	સ્ત્રી. ઘાઘરી, એક વાદ્ય, મોરચંગ
કેર	ક્યારે
કેલ્લુ	વિ. કેટલું

કૅળચ	ન. કપાળ
કેહણું	ન. વચન
કૉ	સ. શું
કૉ કૉ	સ. શું શું
કૉ કરવા કે '	શું કરવા કહે છ ?
કોખલીયાં	સ્રી. બગલ
કૉણી કૉહણી	સ્રી. કોણી
કોનડી	સ્રી. ઝરણું
કોનડું કોનળું	ન. કોતર (૨) નદી
કોતરી	સ્રી. કઈંરા
કોથલી	સ્રી. કોથળી
કોદરા કોદલા	પુ. કોદરા ગડ અનાજ
કોદરી	સ્રી. ભાત
કોદળું	ન. કોદાળી (તુચ્છ)
કૉન	પુ. કાન
કૉમ્પઠી	સ્રી. કામઠી, ધનુષ્ય
કૉય	સ. કોણ
કોયની	સ. કોની
કૉરટ કૉરઠ	સ્રી. કોર્ટ (૨) કચેરી
કોલગું	સ. શું
કોહટી	સ્રી. લંગોટી
કૉહળું	ન. કો'ળું
કૉળ્યું કૉળીયું	ન. કોઠ

ખ

ખડબચું	ન. તરબૂચ
ખુન્ની ખુનીસ	પુ. ખુની
ખન્યો	પુ. ખાંપણી

ખનણી	સ્ત્રી. ખાંપણી
ખબર	સ્ત્રી. સલાહ
ખબેર	સ્ત્રી. ખબર
ખબો	પુ. ખભો
ખરવાહો	પુ. ખરવાસો, પગની ખરીનો ભાગ કોહી જવો
ખરાબ	વિ. ભૂંડું
ખલણી	સ્ત્રી. ખાંપણી
ખળખચીયાં ખળખચ્ચાં	ન. કરતાલ, કરતાલાં
ખળુ ખલુ	ન. ખળું
ખાડો	પુ. સળેટી
ખાટું	ન.
ખાત ખાતર	ન. ખાતર
ખાતરી	સ્ત્રી. અખાત્રીજ
ખાદરો	પુ.
ખાદરાને દા'ડે	
ખાર્યાં	ન. સેવ
ખારું	ન. મીઠું
ખારું મીઠું	ન. મીઠું
ખાલપા	પુ. મોચી
ખીચડી ખીસળી	સ્ત્રી. ખીચડી
ખીલો	પુ. ખીલીયું (હળ કે કરવનો હાથો)
ખીશર	પુ. પોષ
ખુટી	સ્ત્રી. ખીંટી
ખુરબાણું	ન. ખોડીબારું
ખુરપડી ખુરપ	સ્ત્રી. ખરપડી
ખૂટો	પુ. ખૂંટો
ખૂટા	પુ. ખીલા

ખેતોર	ન. ખેતર
ખેતોર ખેડવાવાળો	પુ. ખેડૂત
ખેન્યાં	ક્રિ. ખેડવું
ખોખળી	સ્ત્રી. શિયાળ
ખોણું	ન. શ્વાન
ખોદરી	સ્ત્રી. કોતર
ખોંદાળો	પુ. તીકમ
ખોંન્ની	સ્ત્રી. ખાપણી
ખોખ	સ્ત્રી. કેબીન
ખોંડું	ન. નકટું

ગ

ગડદુ	ન. ગધેડું
ગનો	પુ. ગુનેગારી
ગરાક	ન. ઘરાક
ગરેજ	સ્ત્રી. ગરજ
ગ્લું	ન. ગળું
ગલકો	પુ. ગલકું
ગલુળીયું	ન. કુરકુરિયું
ગળહુંડાં	ન. ગળસૂડાં, ગળું ફૂલી જવું
ગળહોણ	સ્ત્રી ગળામાં પહેરવાની કીડિયાંની કંઠી
ગળું	ન. ગળું
ગહુ	પુ. ઘઉં
ગાયાણી	સ્ત્રી. ગોયણી
ગાગેર	સ્ત્રી. ગાગર (૨) ઘડો
ગાડી માહતર	પુ. સ્ટેશન માસ્તર
ગામ ગુંદરો	પુ. ગોંદરું, ભાગોળ
ગામ ગુંદરિયો	પુ. ગામાત

ગાળુ	ન. ગાડું
ગીદલી	સ્ત્રી. બકરી (૨) લવારી
ગીદલું	ન. લવારું
ગીદલો	પુ. બકરો
ગુઘરી	સ્ત્રી. ઘુઘરી
ગુજરી	સ્ત્રી. બુધવાર
ગુજુ	ન. ગજવું
ગુરુ	વિ. ગળ્યું
ગુંગાણી	સ્ત્રી. ભમરી
ગુંગાણો	પુ. ભમરો
ગોટા	પુ. ગાંઠિયા (૨) ભજિયાં
ગોંમ	ન. ગામ
ગોંમસેવક	પુ. ગામસેવક
ગોયણી	પુ. જામરિયો
ગોવરી	સ્ત્રી. છાણાં
ગોવાળ્યું	ન. ગોવાળ (તુચ્છ)
ગોવાળીયા	પુ. ગોવાળ (બ.વ.)
ગોળું	ન. ગાડવું, તાડી ઉતારવાનું વાસણ
ગોંઇસો	પુ. હજામ
ગોંદરું	ન. ચોરો

ઘ

ઘડીકથું ક્રૂ ઘડીકથી	અ. પછીક્ર. પછીથી
ઘડુ	ન. ઘડો (તુચ્છ)
ઘડો	પુ. ગાગર
ઘનચીડી	સ્ત્રી. ચકલી
ઘર ચીડી	સ્ત્રી. ચકલી
ઘરલી	સ્ત્રી. ઘરના છો મોભની પ્રથમ રોપલી થાંભલી

ઘ.ડી	સ્ત્રી. ઘરના મોભની પ્રથમ રોપેલી થાંભલી
ઘલ્લી	સ્ત્રી. "
ઘહુ	પુ. ઘઉં
ઘાટ	પુ. લૈડકું
ઘાડ	સ્ત્રી. દાઢ
ઘાસળો	પુ. ઘાંચી
ઘાળચ	સ્ત્રી. દાઢ
ઘાળ પાડઉ	હેલી
ઘાંસિળાં	ન. ઘાંચી (બ.વ.)
ઘાંઘળી	સ્ત્રી. ઘાઘરી, વસિની ચીપનું વાઘ
ઘાંચિળું	ન. ઘાંચી (તુચ્છ)
ઘીહ	ન. ઘી
ઘીંચુ	ન. ઝીંચુ
ઘેટું	ન. ઘેટાં
ઘેર	સ્ત્રી. નૃત્ય ટુકડી (૨) વેરૈયાને આપવાનું દાપુ ગોઠ
ઘોઘરા	પુ. ગળું
ઘોઘળી	સ્ત્રી. ઘાઘરી, વાઘ
ઘોર	ન. ઘર
ઘોરું	ન. ઘરો (બ.વ.)
ઘોર કુંડળીના	વિ. પડોશી
ઘોરેણ	સ્ત્રી. ગોવાળની પત્ની, ઘોરીની પત્ની
ઘોળો	પુ. ઘોડો
ઘોંપદો	પુ. હજામ

ચ

ચચમો	પુ. ચમચો
ચટણી	સ્ત્રી. મરચું
ચપું	ન. ચપ્પું

ચ્યું	સ. તે
ચલમ	સ્ત્રી. ચલમ
ચવથો	પુ. તવથો
ચાકર	પુ. નોકર
ચાખલો	પુ. ચલખો, સફેદ ચાદર
ચાટવો	પુ. ભાતિયું
ચામડુ	ન. ચામડું
ચામહુ	ન. ચોમાસું
ચારણા	પુ. વણજારો
ચાલું	ન. ટોપલો
ચાલુું	ન. ટોપલો
ચીખું	વિ. તીખું
ચીચુ	ન. ગોતું, ઢોરને ખાવા માટેનો તૂવેર મગફળીનો સૂકો પાલો
ચણતાવાળો	પુ. કડિયો
ચીમટો	પુ. ચીપિયો
ચેવા	સ્ત્રી. સેવો
ચોક	પુ. આંગણું
ચોંચીયા	ન. પૂરી
ચો.ણી	સ્ત્રી. ચાળણી
ચોદાવણી	સ્ત્રી. છિનાળ

જ

જડહે	ક્રિ. જડશે (૨) મળશે
જડ	ક્રિ. મળે (૨) પાસ થાય
જડહે	ક્રિ. મળે છે
જનાવરું	ન. જનાવર
જનેહ	સ્ત્રી. રકમ (૨) ઘરેણાં
જમાઇસ જહમાય	પુ. જમાઈ

જરખડું	ન. ઝરખ
જરીક	અ. જરાક (૨) થોડું
જવાપ	પુ. જવાબ
જગેલ	ન. જંગલ
જગલી કૂતરું	ન. વરુ
જાતનું	અ. પોતાનું
જાતર	સ્ત્રી. માનતા કરવી
જાન્યા જાન્યાં	પુ. જાનૈયા
જાર	સ્ત્રી. જુવાર
જાજ	ઝાંપ, પક્ષી-પાણી પકડવાની જાળ
જાજી	સ્ત્રી. જાળ
જી જઈ જઈ	સ્ત્રી. ગઈ
જીજી	સ્ત્રી. મોટી બહેન (૨) મોટી બહેનનું સંબોધન
જીજી બાજી	સ્ત્રી. માસી
જીબ	સ્ત્રી. જીભ
જીવ	પુ. જીવતું બકરું કે કૂકડું (દેવના બલિનું)
જીવનું	સ. પોતાનું
જીવાજાં	ન. પેઢાં
જૂનલો ઉદાપરિયો	પુ. શુકવાર
જૂનલો પાંડવભીંયો પોન્નાડિયો	પુ. મંગળવાર
જૂહરું	ન. જૂહારું
જૈડ	સ્ત્રી. જડ, નાકમાં પહેરવાની ચૂની
જેલું	વિ. ગયેલું
જેસો	વિ. ગયેલો
જૈર	ન. ઝેર
જોખરું	ન. જોખળો, માછલાં કે મારવાનું સાધન
જોગદા	પુ. કોતર

જોનીયા	પુ. જાનૈયા
જોખ	ક્રિ. જાઉં

ઝ

ઝડટો	પુ. ઝંટડો
ઝગડો	પુ. ગુનો
ઝાડ	ન. ઝાડ
ઝાડું	ન. ઝાડ, વૃક્ષ (બ.વ.)
ઝાલર્યાં ઝાલરિયાં	પુ. વાલ
ઝાલોર	પુ. વાલોળ
ઝાંપલું	ન. બારણું
ઝુમારો	પુ. ઝઘડો
ઝૂહરી	સ્ત્રી. ઝ જૂસરું
ઝૂંહરું	ન. જૂસરું
ઝાંઝરી	વિ. જબરું (૨) ઘણું
ઝેડ	સ્ત્રી. હેલી
ઝોખરાં	ન. ઝોખરો (માછલાં મારવાનું સાધન)
ઝોઘઘામેં	ન. ડોનરમાં
ઝોઝાયો	પુ. શુક્રવાર, ઝોઝામાં ભરાતો હાટ
ઝોર	પુ. ઝર (પાણીનો)
ઝોહો	પુ. દાવો

ટ

ટડો	પુ. આનો
ટગારું	ન. તગારું
ટપલો	પુ. લૂગડાં ધોવાનો પાયો
ટપાલ	પુ. ટપાલી
ટાટી	સ્ત્રી. માંચડો (ગાડાનો)

ટાડ ટાઢે	સ્ત્રી. ટાઢ
ટાઢું	ન. વાસી
ટીપેં ટીપડાં	ન. ટીપાં
ટેકરી	સ્ત્રી. ડુંગરી
ટેમ	પુ. સમય
ટેરવાં	ન. વેઢાં
ટેવ	સ્ત્રી. સ્વભાવ
ટેશન	ન. સ્ટેશન
ટોસિકી ટોસકી	સ્ત્રી. ઢાંકણાં
ટોડા	પુ. તોરણ
ટોપલો	પુ. આશરે ચાલીસ પાલી અથવા આશરે ૧૪૦ કિલોગ્રામ જેટલું માપ

ઠ

ઠગી ખાવું	ક્રિ. લાંચ
ઠલિયું	ન. ઠાલું
ઠીકરું ઠીંકરું	ન. કલેડું
ઠીગરું	ન. ટૂંકું
ઠલી	સ્ત્રી. થેલી
ઠેશન	ન. સ્ટેશન
ઠેસ	સ્ત્રી. ઠોકર
ઠોકે	ક્રિ. મારે
ઠોકેશ	ક્રિ. મારીશ
ઠોકયું ઠોક્યું	ક્રિ. માર્યું
ઠોકાદાર	પુ. કોન્ટ્રાક્ટર
ઠોક્યા	ક્રિ. માર્યા
ઠોયો	પુ. આધાર માટેનું લાકડું

ડ

ડગરાં	ન. ઢોર
ડગરો	પુ. બળદાર, ઘરડો બળદ
ડબલ	ન. અંદરનું ગજવું
ડબળડું	ન. ડબ્બો
ડમણું	ન. ડમણિયું
ડહોવાણુ	ન. આછવું (૨) હાથ જાળ
ડા.ઈ	સ્ત્રી. વડિલ સ્ત્રી
ડાઈવર ડાયવર	પુ. ડ્રાઈવર
ડાખળા ડાંખળા	પુ. ડા'ળા, કરબનું પાનું બેસાડવાના હાથા
ડાગેર	સ્ત્રી. ડગર
ડાબરું	ન. તળાવ (૨) ધરો (૩) ઊંડું પાણી
ડાબ્ખી	સ્ત્રી. ડાળ
ડાલવાળ ડાલવળિયો	પુ. ચૈત્ર
ડાળબલું	ન. ડાળું
ડાહલીયા	સ્ત્રી. દાદીમા (૨) દાદીમાને સંબોધન
ડાહલોબા	પુ. દાદા (૨) દાદાને સંબોધન (ડાહલાબા)
ડાળ	સ્ત્રી. દાળ
ડાંડો	પુ. દંડ (૨) થાંભલો
ડાંડો	પુ. વળી (૨) લાકડાનો સોટો
ડાંડો ગળાયો	ક્રિ. દંડ રોપાયો
ડીલ	ન. શરીર
ડુગર	પુ. ડુંગર
ડુગોર	પુ. ડુંગર
ડુગોરુ	ન. જંગલ
ડુસા	ન. ભૂસુ
ડડકી	સ્ત્રી. દડકી
ડડકો	પુ. દડકો

ડડરી	સ્ત્રી. જાળિ
ડપાવાળો	પુ. સ્ટેશન માસ્તર
ડરુ	ન. દહરું
ડહળ	સ્ત્રી. ઓટલી
ડેંગરું	ન. તરબૂચ (૨) સકરટેટી
ડોંડળીયો	પુ. ડોકડો
ડોચરી	સ્ત્રી. ઢોચકી
ડોંચો	પુ. મગળવાર (૨) એક હાટ
ડોકા	પુ. મૂર્છા જવો (૨) એક જાતની ગાળ
ડોયા	ન. આડા, ગાડાના આગળના ભાગ ઊભાં રોપેલાં લાકડાં
ડોલું	ન. ભેંસ
ડોલ્યુ	ન. ડોળિયું, મહુડાની ડોળીનું તેલ
ડોલળવાળો	પુ. ઢોલી
ડોલાં	ન. ભેંસો
※ ડોલ્યું	ન. ડોળિયું, મહુડાની ડોળીનું તેલ
ડોળા	પુ. આંખો (બ.વ.)
ડોળી	સ્ત્રી. કુહાડી
ડોળો	પુ. આંખ
ડોળિયું	ન. તેલ
ડોસરું	ન. ઘડો
ડોંડનો	પુ. બહો

ઢ

ઢાકણી ઢાંકણું	ન. ઢાંકણું
ઢાંડી	સ્ત્રી. દાઢ
ઢાપુ	ન. માતાનું મંદિર
ઢાંક	સ્ત્રી. ડાકલી
ઢાંક ઢાંકલ	સ્ત્રી. ઢાક, એક ચર્મવાદ્ય

ઢીક	સ્ત્રી. મૂઠ
ઢીંગલી	વિ. ભગુ
ઢુલ	પુ. ઢોલ
ઢઢળાં	ન. વણકર (તુચ્છ)
ઢલરાં	ન. ભજીયાં (૨) વડાં
ઢલરાં	ન. વડાં
ઢેળ	પુ. વણકર
ઢાઢાર ઢોઢાર	સ્ત્રી. ઘોંઘાટ
ઢોંડલાં ઢોકરાં	ન. ઢોકળાં, જાડ વાનગી
ઢોલ્યાં	પુ. ઢોલી (તુચ્છ)
ઢોલીયા	પુ. ઢોલી
ઢોળવાં	ન. ઢોળ, ગાડાના પૈડાનો વચલો ગોળ ભાગ

ત

તણચ્યો	પુ. તણછ, ઢોરના પગ ખેંચાઈ રહેવાનો રોગ
તમુને	સ. તમને
તમુ	સ. તમો
તરડળુ	ન. પોલીસ (તુચ્છ)
તરફણ	સ્ત્રી. તરફણ
તરવાર	સ્ત્રી. તરવાર
તરીહ	વિ. ત્રીસ
તલાવ	ન. તળાવ
તલી	સ્ત્રી. થાળી
તલૈ	ન. તળિયું
તવો	પુ. લોઢી
તળકો	પુ. તડકો
તળવું	ન. તળિયું
તહું	સ. તું

તંલોરો	પુ. તંબૂરો
નાડી	સ્ત્રી. નાડી
નાઢલા	વિ. ઠંડા
નાલા	વિ. ગરમ
નાલદું	વિ. નાનું
નાયાં	ન.
નાહ	અ. હા
નાહરે	સ. નારે
નાં	સ. નહીં
તિયાર	વિ. તૈયાર
તિવાર	પુ. તહેવાર
તીન	વિ. ત્રણ
તીનાને	સ. અને
તીનાનું	સ. તેનું
તીલી	સ્ત્રી. તલ
તુયાં	ન. તુવેર
તેડ	ક્રિ. તેડ
તેણ	ત્રણ
તેણવીહ	સાઠ
તેણ વીહે ને દહ	સીત્તેર
તેતરું	વિ. તેટલું
તેર	તેર
તેહવારિયો	પુ. કારતક
તેળ	ક્રિ. તેડી
તોપ	પુ. તડકો, તાપ
તોરે	સ. તારા
તોરાણ	પુ. તોરણ, (૨) તોરણનું દાપું
તોહરું	સ. તમારું

થ

થડાળ	ન.	પડાળ, એક બાજુનું છાપરું
થડુમ થડુમ	અ.	આજુબાજુ
થળ	ન.	થડ
થાક	પુ.	વિસામો
થાણું	ન.	થાણુ
થાણે	ક્રિ.	વાવે
થાણો	ક્રિ.	વાવો
થાવર	પુ.	શનિવાર
થાવરો	પુ.	જુઓ થાવર
થાવરિયો	પુ.	"
થાવોર	પુ.	"
થુડ	ન.	થડ
થુપ	ન.	થૂંક
થૂળ	ન.	થડ
થોડ	ન.	થડ
થોળ	ન.	થડ

દ

દગાળો	પુ.	દગાખોર
દન	પુ.	દિવસ
દરો	સ્ત્રી.	ધરો
દહ	વિ.	દશ
દહરો	પુ.	દશેરા
દળાવાનું	પુ. ન.	દળણું
દાકતર દાનકર	પુ.	દાકતર
દાત	પુ.	દાંત
દાતણુ	ન.	દાતરડું

દાતુન	ન. દાતણ
દાદો	પુ. ભાઇ (મોટો ભાઇ) સંબોધન
દામ	પુ. ભાવ
દાલ	સ્ત્રી. દાળ
દાળ સોનરી	સ્ત્રી. ખેચડી
દાહળી	અ. દરરોજ
દાહળો દિવહો	પુ. દિવસ
દાહડો	પુ. સૂર્ય
દાહડો પાળવો	પુ. ઉપવાસ
દિત્તવાર	પુ. રવિવાર
દિવાળીઓ	પુ. ડારતડ
દિવાહોળ દિહલો	પુ. દિવાસો
દિહાવળી	સ્ત્રી. દિવાસળી
દુકોન	સ્ત્રી. દુકાન
દુ:ખ ન. દુ:ખ (૨) રોગ	
દુરબડી	સ્ત્રી. ડાડલી, વાદ્ય
દુધ્ધ રાબળો	પુ. એક વાનગી
દુદ્ધીયોદેવ	પુ. દુધિયોદેવ, વાઘણદેવ
દેઠ	વિ. દોઢ
દેવ	પુ. ભગવાન
દેવની	પુ. ગુરુવાર (૨) એ નામનો હાટ
દેવદાપો	પુ. દેવનું દાપું
દેવરુહ	પુ. દિયર
દૈહિ	ન. શરીર
દોયલું	ન. દોરડું
દોડી પડયા	પુ. હુમલો

ધ

ધગડુ	ન. પોલીસ (તુચ્છ)
ધડોડો	પુ. ઢકોડો, એક જાતનું તીર
ધરવાનું	ક્રિ. ખીલીયું
ધરા	પુ. ગાડાના પૈડાની ધરી
ધદો	પુ. ધંધો
ધદોળી	પુ. ધનુષ્ય, કામઠી
ધધોલી	સ્ત્રી. ધનુષ્ય
ધાડ	સ્ત્રી. હલ્લો
ધાન	ન. અનાજ
ધાર્યુ	ન. ધારિયું
ધુરુ	ન. ઉધ, ગાડાની ઉધ
ધોળ	સ્ત્રી. ઓવાળો, કાંઠો
ધોડ	ન. ધડ
ધોણ	સ્ત્રી. ધાણી
ધોળડૂટી	સ્ત્રી. ધૂણૂટી

ન

નજીર	સ્ત્રી. નજર
નણંદ	સ્ત્રી. નણંદ
નમર	પુ. નંબર
નમલ્યું	ન. નમાયું
નમળી	અ. નથી
નરગાં	ન. નરઘાં, નબલાં
નળ્યાં	ન. નળિયાં (બ.વ.)
નળિયો	પુ. નોળિયો
નાડાદાર	પુ. નાડાદાર, જકાત ઉઘરાવનાર
નાગરીયા	પુ. ઈંદ-પીઠોરાની બાધા વખતે આવેલા આમંત્રિત સગા પુરુષો

નાગેણ	સ્ત્રી. નાગણ
નીડાળ	ન. કપાળ
નાત	સ્ત્રી. ગોત્ર કે અટક
નાનલું	વિ. ટૂંકું
નારીયોર	ન. નાળિયેર
નાલ્લું	ન. નાનું
નાળોણ	ન. નાળ ગાડું જોતરવાનું દોરડું
નિખોરી	સ્ત્રી. નાક
નિખોરૂ	ન. નાક
નિયાં	પુ. ન્યાય
નિહાહો	પુ. નિસાસો
નિહાર નિહાળ નેહાળ	સ્ત્રી. નિશાળ
ની	અ. ના, નહીં (૨) નથી
નીમ	અ. નથી
નીમાળા	પુ. વાળ
નીહદ્દુ નેદુ	ન. તદ્દન, સાદ
નુર	ન. ચહેરો
નેવા	ન. નેવાં
નેવડયાં	ન. નીક (૨) પાણીનું નાનું વહેણ
નેવાવ્યાં	ન. રેલો
નોખ નોખું	પુ. નખ
નોલ	પુ. મોલ
નોમ	ન. નામ
નોવ	પુ. નવ

પ

પડુ	ન. ઝર (૨) ઝરણું
પડાળ	ન. છાપરું
પતંગ	સ્ત્રી. પતંગ
પદોર	ન. આંગણું
પયણલી	સ્ત્રી. પરણલી
પયણલો	પુ. પરણલો
પરવેહ	પુ. પરસેવો
પરચેડો	પુ. ચાબૂક
પરું	વિ. આઘું
પરો	પુ. આઘો
[illegible] પરોણો	પુ. મહેમાન
પલકાળી	પુ. છેલ, શોખીન (૨) છેલળી, શોખીન
પેલ્લુ	સ્ત્રી. પહેલું
પલાંઠી	સ્ત્રી. પલાંઠી
પંદર	પુ. પદર
પસીહ	પુ. પચીસ
પંદર દાહડા	વિ. પખવાડિયું
પસાહ	પુ. પચાસ
પોસમો	પુ. પાચમો
પાટડી	સ્ત્રી. પાટુડી, છાશ-દહી રાખવાનું કાળા રંગનું વાસણ
પાટડી	સ્ત્રી. ઘરમાં આડા મૂકવાના પાટડા
પાટિયું	ન. સ્ટેશન
પાડયું પાડલ્યું	ન. પાડુ
પાણગું	ન. આદિવાસીઓની ઈંદ-પિઠોરોની માનતાની અવેજીમાં દર પાંચ વર્ષે કરવામાં આવતી નાની માનતા પૂજા
પાણી આથ્યું	પૂર, રેલ
પાનળુ પાયળુ	ન. પાંદડું (૨) પાન

પાની પાણી	ન. પાણી
પાંની	સ્ત્રી. વાસની ઢાંકણાવાળો ડંડિયો
પાય	ન. હત્યા
પાપોડ પાપોળ	પુ. પાપડ, પાપડી
પાર	વિ. બધું
પારા	પુ. મણકા
પારડાં	ન. સાવડાં
પાલીજ	સ્ત્રી. એક માપ (આશરે ત્રણ કિલોગ્રામ)
પાવળો	પુ. પાવડો
પાવહીશ	પુવડાવીશ
પાવેણ	પુ. હીજડા
પાવેથુ	વિ. ઉત્તરે
પાવોદેશ	પુ. ... પાવાગઢ
પાવોબાવો	પુ. પાવાગઢ
પાસ્નુ પાસણું	ન. અસ્તરો
પાહ પાહે	સ્ત્રી. પાસ, કરબનું પાનું
પાહળાં પાહાળાં	ન. પાસળી
પાહણો પાહણોહ	પુ. બનેવી
પાહણું	ન. અસ્તરો
પાહેર	ન. પાશેર
પાહેરો	પુ. પાશેરો, ઘી માપવાનું લાકડાનું માપ
પાહેરિયું	ઘી તેલ માપવાનું સાધન
પાહન્ટયો	પુ. મહેમાન
પાળી	સ્ત્રી. ભેંસ
પાળું	ન. પાડું
પાળો	પુ. પાડો
પાળ્યું પાલ્યું	ન. પાળિયું, એક હથિયાર

પાંડુ	પુ. સફેદ માટીસ
પાંડુડિયો	પુ. મંગળવાર
પુંન્ધડિયો	પુ. મંગળવાર (૨) પાન્સડનો હાટ
પાંનીવેળા	સંધ્યાકાળ
પાંધળી	સ્ત્રી. વાસિળી
પીઠુરો પીઠોરો	પુ. આદિવાસી દેવ
પીતોળ	ન. પિત્તળ
પીરોણો	પુ. પરોણો, હળલાકડું હાંકવાની ફળવાળી લાકડી
પીસોટી	સ્ત્રી. દેવચકલી
પીહા પીહો	પુ. પીસવો
પીહી	સ્ત્રી. પીસવી
પીજરું	ન. પાંજરું
પુવાલું	ન. કિલોગ્રામ જેટલું અનાજ માપવાનું સાધન
પુળી	સ્ત્રી. પડી, માંદા ઉપર ઉતારીને વાળેલું પાનનું પડીકું
પુળી જોવાવાંળો	પુ. જાગરિયો
પૂનેમ	સ્ત્રી. પૂનમ
પૂલી	સ્ત્રી. પૂરી
પૂવા	પુ. પૌંઆ
પૂશળ	પાછળ
પૂશળનું	પાછલું
પૂજારું પૂજારો	પુ. આદિવાસી પુરોહિત, ગોર
પેંટ	ન. પાટલુન
પેટી	સ્ત્રી. દિવાસળી
પેટારું	ન. પેટી
પેઠું	ન. પેઠાં
પેણસી	સ્ત્રી. પરણસી
પેણસો	પુ. પરણસો
પેર	ન. ગાંઠ

પહવો	પુ. પીસવો
પૈસા	પૌંઆ
પાંસ	પુ. પાંચ
પૈહા	પુ. પૈસા
પૈળાં	ન. પૈંડાં
પોકળી	સ્ત્રી. કોચકી
પોગ	પુ. પગ
પોગ લાગી નવો	પગ લાગી ગયેલ જવો
પોટા	પુ. ફોટા
પોટો	પુ. પટ
પોનોના બાહનું ઘૉર	ન. પિયર
પોરય	સ્ત્રી. છોકરી
પોયું	ન. છોકરું
પોર્યા	પુ. છોકરો
પોહ	સ્ત્રી. ખોબો
પોહ મેલે	પોસમાં પૈસા મૂકે, ચાંલ્લો કરે, લગ્નની એક વિધિ
પોહેલા	સ્ત્રી. સાવકી મા
પોંહલાં	ન. સાવકાં
પોંજું	પનો

ફ

ફલ	ન. ફળ
ફલ્યું	ન. ફળિયું
ફળ્યું	ન. નળિયું (૨) ફળિયું
ફળ્યામનો	વિ. પડોશી
ફાટાં	ન. નાડના પાનના દાંડા
ફાફડાં	ન. પાપડી
ફાગ	સ્ત્રી. ફાગ, એ નામની વેલાની ભાજી

ફાંહવા	ક્રિ. દળવા
ફુઆજી	પુ. ફૂવો સસરો
ફૂઇજી	સ્ત્રી. ફોઇ સાસુ
ફૂવેહ	સ્ત્રી. ફોઇ
ફૂલું	ન. ફૂલ
ફુલિસ	પુ. પોલીસ
ફૂવો	પુ. ફુઓ
ફૂવોજી	ફૂવો સસરો
ફૂવોહ	પુ. ફૂઓ
ફોઇજીહ	સ્ત્રી. ફોઇ સાસુ
ફોઇસ	સ્ત્રી. ફોઇ
ફોડો	પુ. ગૂમડું
ફોય	સ્ત્રી. ફોઇ
ફોલદાર	પુ. ફોજદાર
ફોળો	પુ. ફોલ્લો

બ

બકોરું	ન. બાકોરું, ભીંતમાં રાખેલું કાણું
બખરિયું	ન. ઢાંકણું
બટી બંટીયું	સ્ત્રી. બંટી
બદું	વિ. આખું
બજની	વિ. બમણી, ડબલ
બમણી	સ્ત્રી. બેવડ, બેવડ વાળવી
બયડો	પુ. વાંસો
બયેંર	સ્ત્રી. સ્ત્રી. (૨) વહુ
બરસો	પુ. ભાલો
બરાબર વિચમેં	અ. અધવચ્ચે
બહપોર બહેપોર	પુ. બપોર

બહાવું ન. શીચ

બહારવું બહાડવું ન. વાસીદું

બળવો પુ. ભૂવો

બળેદ પુ. બળદ

બા પુ. બાપા (સંબોધન)

બાહ પુ. બાપા (સગપણ)

બાઈડી સ્ત્રી. સ્ત્રી, ઓરત

બાબા પુ. મોટો કાકો (સંબોધન)

બાબાજી પુ. બળિયા, બળિયાનો તાવ

બાબો પુ. દાદા (૨) મામો (૩) મોટો કાકો

બાબો ઈંદ પુ. ઈંદ, આદિવાસી દેવ

બાબા દેવ પુ. મહાદેવ

બાબી ટુંડવી સ્ત્રી. ડુંગરી દેવી

બાબો ટુંડવો પુ. ડુંગર દેવ

બાબો પીઠોરો બાબો પીઠુરો પુ. આદિવાસી દેવ

બામણો બામોણ પુ. બ્રાહ્મણ

બામણિયો પુ. આદિવાસી નામ

બારી સ્ત્રી. જંગલ (૨) તળેટી (૩) બે ડુંગર વચ્ચેની નીચી જગા

બાયણું બારણું

બાવટું બાવટો પુ. બાવટો, એક અનાજ

બાહડી બાહળી સ્ત્રી. સાવરણી

બાહરતું વિ. સાફ

બીજાનું વિ. પારકું

બીટલો બીંટલો પુ. ઠકોડો, એક જાતનું તીર

બીયારો બીયારું બીયાં બીયું ન. બી

બીલખું ન. તીર

બીલ્કીયા બીળીયા પુ. એક જાતનું ઘાઘરાનું કાપડ

બીસ્કુટ બીસ્કોટ બીસ્કોટું	ન. બીસ્કીટ
બુડમણો	પુ. પશ્ચિમ
બુડમણું	ન. પશ્ચિમ દિશા
બેટીહ	સ્ત્રી. દીકરી
બેટા	પુ. સ્ત્રી. પુત્ર પુત્રીને સંબોધન
બેટોહ	પુ. દીકરો
બેળ	સ્ત્રી. થાંભલો (૨) થાંભલી
બૈડાનું કૂતરું	ન. વહુ
બોકડું બોકરું	ન. બકરું (૨) બકરી
બોકરો	પુ. બકરો
બોનેહ બોહનેહ	સ્ત્રી. બહેન (૨) નાની બહેન
બોમણ	પુ. બ્રાહ્મણ
બોળગું	ન. નાળકું
બોંધ	પુ. બંધ, બાંધવા માટેના રેસા કે દોરા

ભ

ભગવોંન	પુ. ભગવાન
ભજલ્યાં	ન. ભજિયાં
ભટકાં	ન. કટકા, ટુકડા
ભટભટીયું	ન. સ્કૂટર
ભત્રેજ	સ્ત્રી. ભત્રીજી
ભન્તું	વિ. ખરાબ
ભમજ્યાં	ન. મગફળી
ભમ્મડી	સ્ત્રી. ભમરડી
ભમ્મડો	પુ. ભમરડો
ભયડી	સ્ત્રી. ડુંગરી
ભર કોહળું	ન. ભૂરું
ભરહો	પુ. ભરોસો

ભરોડી	પુ. માગશર
ભલુ	વિ. ભલાઇ
ભાઇબંધ	પુ. સાથીદાર
ભાખરાં	ન. રોટલી
ભાગોળીયો દેવ	પુ. આદિવાસી દેવ
ભાગવું ભાગેડવું	ફારગતી, છૂટાછેડા
ભાય ભાસ	પુ. ભાઇ
ભાજી	સ્ત્રી. ભાજી
ભાજીપાલો	પુ. ભાજી
ભાજયું	ક્રિ. ભાંગ્યું
ભાજયો	પુ. ભાગિયો
ભાટી	સ્ત્રી. ભઠ્ઠી
ભાટો	પુ. ભાઠિયો, દારૂ ભરવાનું સાધન
ભાણી	સ્ત્રી. થાળી
ભાણજહ	પુ. સ્ત્રી. ભાણજ (૨) સંબોધન
ભાબ	પુ. ભાઇ
ભારી	સ્ત્રી ભારી
ભારો	પુ. ભારો
ભાલુડી	સ્ત્રી. ભાલડી, એક જાતનું તીર
ભાગ	સ્ત્રી. તમાકુ
ભીડ	સ્ત્રી. ભીડ
ભીંડી	સ્ત્રી. એ નામની ભાજી
ભીલાલા	પુ. રાઠવા
ભુટકાવણીયું	ન. સ્કૂટર
ભુસ	ન. ભૂસું
ભૂતાડું	ન. રાક્ષસ
ભૂમડી	સ્ત્રી. વાળીયું
ભૂર	ન. દાપું

ભૂંગળી	સ્ત્રી. ભૂંગળ
ભરી	સ્ત્રી. તૂંબડાનું વાદ્ય
ભેહાટીયો	પુ. ભેસોદેવ
ભેંહો	પુ. ''
ભેંહોદેવ	પુ. ''
ભળડું	ન. ભેંડકું
ભળુ	વિ. ભેગું
ભેંથડો	પુ. ડુંગર
ભોણજે	પુ. ભાણજે
ભોજ્યા	ન. મગફળી
ભોભુ	ન. ગાડું
ભોથ	સ્ત્રી. ધરતી
ભોથો	પુ. ભોમિયો

મ

મઈનો માહનો મૈનો	પુ. મહિનો
મજયાં મજયાં	ન. મગફળી (બ.વ.)
મટડાળી	પુ. છેલ,~~શ્રીલ~~ શોખીન પુરુષ
મણાયું મોણ સડયું	વિ. મોણ મીનો ચડયો
મત્યાળી	સ્ત્રી. પરણાવેલી, પરણેલી
મત્યાળો	પુ. પરણાવેલો, પરણેલો
મતરીયા	ન. સાવકાં
મતેરમાં	સ્ત્રી સાવકી મા
મતરીયો બા	પુ. સાવકો બાપ
મતરિયો ભાય	પુ. સાવકો ભાઈ
મતરિયણ બોહેન	સ્ત્રી. સાવકી બહેન
મમાર	ન. વહાણ
મમાહનું	ન. મોસાળ

મહાણ મહોણ મહાણુ માહાણ	ન. સ્મશાન
મહેતો મેતો	પુ. તલાટી
મળા મૂંડયુ	વિ. ઉત્તર ક્રિયા
મંગા	સ્ત્રી. જગા
મંદવાડિયું	ન. ગરોળી
મંધ	પુ. મદ્ય, દારૂ
માકતર માહતર	પુ. માસ્તર, શિક્ષક
માટલુ	ન. માટલી
મામીહ	સ્ત્રી. મામી
મામીજી મામા હાહુ	સ્ત્રી. મામી સાસુ
મામોજી	પુ. મામા સસરા
માર ભાગો	સ. મારથી
માલ	પુ. ઢોર
માશી	સ્ત્રી. માસી
માસીજી માસીહાહુ	સ્ત્રી. માસી સાસુ
માહ	ન. માસ
માહેર	સ. મારે
માહઠુન	ન. દેવસ્થાન
માહી માહીર	સ્ત્રી. માસી (૨) સાવકી મા (૩) સંબોધન
માહો	પુ. માસો (૨) સાવકો બાપ (૩) સંબોધન
માળિયું	ન. ટોચ, ડુંગર શીખર
માંડો	પુ. ઘૂંટણ
માંદલુ	વિ. માંદું
માન્ના	સ્ત્રી. બાધા
મીસ્યું	ન. ઝીસ્યુ, વાછરડા પલોટવાનું સાધન
મીહનત	સ્ત્રી. મહેનત
મુઅળાં મુહળાં	ન. મહુડાં
મુઅળો મુહળો	પુ. મહુડો (વૃક્ષ)

મુંડ	ન. માથું
મૂરઘુ	ન. કૂકડું
મૂશ	સ્ત્રી. મૂછ
મૂળ્યું	ન. મૂળ
મૂહરું	ન. સાબેલું
મેલ	પુ. મહેલ
મેં	સ. હું
મોખોડો	પુ. મંકોડો.
મોટલ્લું	ન. મોટું
મોટલો	પુ. મોટો
મોટલો બાબજી	પુ. શીતળા (દેવ અને રોગ)
મોટલો વણકરી	પુ. રૈંજર
મોટી આય	સ્ત્રી. દાદીમા
મોટર	સ્ત્રી. મોટર
મોટોબા	પુ. દાદા
મોડું	ન. મોડું
મોચરો ફૂટો	પુ. કરમાળ, શરીરે લોહી નીકળે
મોરસ	સ્ત્રી. ખાંડ
મોંર	ન. ચ્હેરો
મોંહગું	વિ. મોઘું
મોહની મોહની	સ્ત્રી. મોટી કોઠી
મોહાળ	ન. મોસાળ
મોંધ	ન. મધ

xxxxx

ય

યામી ઇયામી	સ્ત્રી. મા (સંબોધન)

ર

રખવાળ્યો	પુ. રખવાળ
રખોળો	પુ. રખોડો
રડવું	ક્રિ. રૂદન
રડાયલી રંડાયલી	સ્ત્રી. વિધવા
રણઝાટ	પુ. રૈજર
રણહીંગુ	ન. ભેરી
રતનતારિયું રતનતાર્યું	ન. એક તારો
રતુઆળ બાવજી	પુ. રતવાનો રોગ મટાડનાર દેવ
રહ	ક્રિ. રહે (આજ્ઞાર્થ)
રહોળું	ન. પાઠું, ગૂમડું
રંડાયલો	પુ. વિધૂર
રાબડી રાબળી	સ્ત્રી. ઘેંસ (૨) ભૈડકું
રાત	સ્ત્રી. રાત
રાયપુરિયો રાસપૂર્યો	પુ. સોમવાર (૨) એ નામનો હાટ
રાવળ્યો	પુ. રાવળ
રાંડ	સ્ત્રી. વિધવા (૨) છિનાળ
રાંડ	પુ. વિધૂર
રાંઢા	ન. રાડ (કડબ)
રીશળું	~~સ્ત્રી~~ ન. રીંછ
રીહ	સ્ત્રી. રીસ
રે	ક્રિ. રહે
રેણદો	પુ. રંધો, ~~રંધ~~ રંદો
રેતુ	ન. રેતી
રેલગાડી	સ્ત્રી. આગગાડી
રેવધુ રેવાડઠ્યુ	વિ. દક્ષિણ, દક્ષિણ દિશા
રેશમી	સ્ત્રી. રેશમી
રેંહટો	પુ. રેંટો (પાણીનો)

રેઠડું	ન. રેઠા
રોટા રોટો રોલ્લો	પુ. રોટલા (૨) રોટલો
રોટી	સ્ત્રી. રોટલી
રોંચણિયો	પુ. જેઠ
રોહ	પુ. રસ્તો
રોંહ ચાલતો	પુ. મુસાફર

લ

લગી	અ. સુધી
લફો	પુ. નફો
લબળીસો	પુ. નબળો
લહોણ	સ્ત્રી. લસણ
લાજ	સ્ત્રી. આબરું
લાહણુ	વિ. સાંભુ
લાંડો	પુ. અરવણિયો, આળવર
લી	કૃ. લઈ
લાડી	સ્ત્રી. વહુ (૨) સંબોધન
લાડો	પુ. વર (૨) સંબોધન 'લાડા'
લી રીયો હે	લઈ રહ્યો છે
લી રીયો હે	લઈ રહ્યો હશે
લુવાર લોહાર	પુ. લુહાર
લેવ	ક્રિ. લો
°લેવ લા	લો અહીંયા
લોક	પુ. [illegible] પુરુષ
લોટ લોઠ	પુ. લોટ
લોહડું	ન. લોઢું
લોળી	સ્ત્રી. લોઢી

વ

વગર	અ. વિના
વગડલ બીલાડો	પુ. જંગલી બિલાડો
વટોલા	પુ. વટાણા
વણકટી	પુ. ફોરેસ્ટ, બીટગાર્ડ
વણતરીયો	પુ. જાગરિયો (દવનો)
વતે	સ્ત્રી. ત્યાર પછી
વતેણ	અ. પછી
વદેર વદેર	સ્ત્રી. અગ્નિ
વનવાહ	પુ. પાયમાલ
વનીયર	ન. વણીયર
વરહાન વરહાદ	પુ. વરસાદ
વરહું વહરું	ન. વરસો (બ.વ.)
વરેહ	ન. વરસ
વલગે	ક્રિ. વળગે, અડકે
વલાં	સ્ત્રી. વળીઓ
વહતી	સ્ત્રી. વસતિ
વહરે	ક્રિ. વરસે
વહેપાર	પુ. વેપાર
વીહ	પુ. વીસ
વીહને દહ	પુ. ત્રીસ
વહોણું વીહાણું	ન. મસાલો
વળાં	ન. વડાં
વળાવેલી	સ્ત્રી. પરણાવેલી
વળો	પુ. જૂસરું
વાઘડું	ન. વાઘ
વાઘથળ બાવજી	પુ. વાઘણદેવ

વાજયો	પુ. વિધુર
વાજી	ક્રિ. વાગી (૨) વાંગી
વાટ	સ્ત્રી. વાટ
વાટલી	સ્ત્રી. વાડકી
વાટ સાલતો	પુ. મુસાફર
X વાણિય વાણિયું	(૧) પુ. (૨) ન. વાણિયો (તુચ્છ)
વાદળાં	ન. વાદળાં
વાદળું	ન. વાદળ
વાય ઘોડો	પુ. સાયકલ
વાયું	ન. ટોપલી
વાર	સ્ત્રી. ત્યાર પછી
વારલું	વિ. ભલાઇ
વારું	વિ. ભલું (૨) સારું
વારુદાબ	ન. વજીબી
વાલ્યાળ વાલીયા	પુ. વાલ
વાલરી	સ્ત્રી. વાલ
વાલ્યો	ક્રિ. વાળ્યો (૨) કર્યો
વાવ	સ્ત્રી. વાવ
વાહડો	પુ. વાંસ
વાંહળા	વાંસ (બ.વ.)
વાહણી વાહેણ	સ્ત્રી. વાસણ, વાંસ વૃક્ષ
વાહદી	સ્ત્રી. અગ્નિ
વાહલો વાંહલો	પુ. વાંસલો
વાહળો	પુ. વાયરો, પવન
વાહળી વાંહળી	સ્ત્રી. વાંસળી
વાસી વાસ્યુ	સ્ત્રી. વાસી (ન)
વાહો વાંહો	પુ. વાંસો (૨) બરડો (૩) પીઠ
વાળ	સ્ત્રી. વાડ

વાળો	પુ. વાડો
વાસડું	ન. વાછરડું
વાસડો	પુ. વાછરડો
વાણ	ન. વાણ, ખાટલા ભરવાની દોરી
વાદહવું	ક્રિ. વંદન કરવું, પગ લાગવું
વિયા	પુ. લગ્ન
વાહીના	પુ. વાંસના કુમળા ફણગા
વિવાના	પુ. લગ્નના
વિહરી	સ્ત્રી. વૈંરી, વીરડી
વિજળી	સ્ત્રી. વિજળી
વીછુ	પુ. વીછી
વીટી	સ્ત્રી. વીંટી
વીયાજ	ન. વ્યાજ
વીવાયો	પુ. વેવાઇ
વીહ	વિ. વીસ
વીંજણું	ન. વીંઝણું, વીંધણું
વેઠ	સ્ત્રી. વેઠ
વે.ન	સ્ત્રી. વહેન
વેહુંન	ન. સવાર (૨) મળસ્કુ
વેરણી	સ્ત્રી. નળીયાળાં
વેરવાનુ વેહરવું	ન. કરવત
વેરી	પુ. દુશ્મન
વેસાતરિયો	પુ. ભાદરવો
વેવણી વેવાણી	સ્ત્રી. વેવાણ
વેસાતું	વિ. વેચાતું
વેહરી	સ્ત્રી. કુવો
વેંશી શીપણ	પુ. વીંછી ચાંપણ, લગ્નની એક વિધિ

શ

શાણાં	ન. છાણાં
શૂરી	સ્ત્રી. છરી
શૂરો	પુ. છરો
શેડવું	ક્રિ. ઝેડવું
શેતર	ન. ખેતર
શેરિયું	ન. શેરનું માપ
શોણ	ન. છાણાં
શોરી	સ્ત્રી. દીકરી

સ

સઅપેન સરપન	પુ. સરપંચ
સણા સણાં	પુ. ચણા
સણીયું શણ સણઇ	સ્ત્રી. શરણાઇ
સપ્પુ	ન. ચપ્પુ
સુત્ની	સ્ત્રી. બિલાડીનો ટોપ
સપાઇડુ	ન. પોલીસ (તુચ્છ)
સપેટા	પુ. બટાટા
સપોળો	પુ. પથરો
સમશો	પુ. ચમચો
સમાર	પુ. મોચી
સરાવણ	પુ. શ્રાવણ
સરી	સ્ત્રી. છરી
સરો	પુ. છરો
સવકાર	પુ. શાહુકાર
સવડુ	ન. ચવડું
સવુંદ	પુ. ચૌદ
સાકરસી	સ્ત્રી. સાંકળ (ગીતમાં)

સાતી	સ્ત્રી. છાતી
સાથોળ	સ્ત્રી. જાંઘ
સામળી સામળું	સ્ત્રી. (૨) ન. ચામડી
સામીસાંજ	સ્ત્રી. સંધ્યાકાળ
સામેલ	સ્ત્રી. શામેલ, ઋઠ ખડધાન્ય
સાલવાવળી	સ્ત્રી. વાવ
સાલ્લું	ન. શાક (રાંધ્યા વિનાનું)
સાલ્લાં	ન. નાળખાં, પૈડાની ફરતી લોખંડની નાળ
સાવણી સાંણી	સ્ત્રી. ચાળણી
સાહ	સ્ત્રી. ચા (૨) છાશ
સાહ	પુ. ચાસ
સાર વીહ	પુ. એંસી
સાર વીહેન દહ	પુ. નેવું
સાળીંહ	પુ. ચાલીસ
સાહ કાઢવો	ક્રિ. ખેડવું
સાહણી	સ્ત્રી. સાણસી
સાળો	પુ. નાચ, નૃત્ય
સાંગરું	ન. વગરું (૨) જુદા જુદા અનાજનું મિશ્રણ
સાંડ	પુ. સાંઢ
સાંત્યાં	સ્ત્રી. પૂરી
સાદરૂ ચાંદ	પુ. ચાંદો
સાદણું	ન. અજવાળિયું
સિયાવડી	સ્ત્રી. શાહુડી
સાદો	પુ. કરો (ભીંતની દીવાલ)
સીડણી	સ્ત્રી. છીંકણી
સીંડ સીંડો	પુ. ટોચ
સીણ સીણો	પુ. ચીણો, ખડધાન્ય
સીભડાં	ન. ચીભડાં

સીમ્ટો સીમટો પુ. ચીપિયો

સીમલ સ્ત્રી. સમોલ (જૂસરામાં ઘાલવાનો (ભરવવાનો)હાથો

સીભોડી સ્ત્રી. સીમાડો પૂજવાની એક લગ્ન વિધિ

સીભોડો પુ. સીમાડો

સુખટો સુગ્ટો સુગટો પુ. પીસવો

સુગ્ટી સ્ત્રી. પીસલી

સુતણુ ન. સૈધો

સુદો પુ. છૂંદો

સુનો પુ. ચૂનો

સુરી સ્ત્રી. કણકી (૨) છરી (૩) છોકરી (સંબોધન)

સુસિયાં ન. ચોખા અથવા ઘઉંના લોટની હાથ વણેલી દિવેટો જેવી જાડી સેવો

સૂઈ સ્ત્રી. સોય

સૂયો પુ. સોયો

સૂલ્હો સૂલો પુ. ચૂલો

સૂંક સ્ત્રી. ચૂંક

સેટ પુ. શેઠ

સેટ્ટુ વિ. છેટુ, દૂર

સેંતુ ન. સસ્તુ, સોંઘુ

સેરાટીયું ન. રોકેટ

સૈલળો પુ. પથરો

સેવીયા સ્ત્રી. સેવ

સેળુ ન. વાસી

સોંકા સોખા પુ. ચોખા

સોટલી સ્ત્રી. ટોચ

સોટું ન. સોટો, સોટા પાતળાં લાંબા લાકડાં

સોન્ટી સ્ત્રી. રોટલી (ચાણકી ઉપરથી)

સોમાહુ ન. ચોમાસુ

સોયળો	પુ.	રાબોડો
સોરી	સ્ત્રી.	છોકરી
સોરું	ન.	છોકરું
સોરો	પુ.	છોકરો
સોરો મારો	પુ.	દીકરો
સોલા સોળા	પુ.	ચોળા
સોલી સોળીયો	સ્ત્રી.	ચોળી
સોહ	પુ.	ચિંતા
સોહનું	ન.	સોનું

હ

હગાહાઇ	પુ.	સગાસંબંધી
હટવાડિયું હાટાહાટ	પુ.	અઠવાડિયું
હણ	સ્ત્રી.	શરણાઇ
શ્રી હત્યાર	ન.	હથિયાર
હતવડો હથવળો	પુ.	તબેથો
હતવળી હથેસી	સ્ત્રી.	હથેળી
હથેળું	ન.	હથેળી (તુચ્છ)
હમું	સ.	અમે
હયું	સ.	આ
હરદેર હળેદ	સ્ત્રી.	હળદર
હરુડો	પુ.	ઘૂઘરો
હરેસી	સ્ત્રી.	હોળી પછીના ફાગણ વદ પાંચમનો માછલાં મારવાનો ભેગ મેળો
હળો	પુ.	ગાડોમ ગાડાનો આગળનો ભાગ
હાગડો	પુ.	સાગ
હજેર	વિ.	હજર
હાટ	ન.	બજાર
હાટડું	ન.	હાટડું

હાટો	પુ. ઘર ફરતી વાડ
હાત હાથું	પુ. હાથ
હાત	પુ. સાત
હાતી	પુ. હાથી
હાતળિયા	પુ. જાંઘ
હાથિયો	પુ. આસો
હામો	પુ. સામો, ખડ ધાન્ય
હાયનું	ન. રાંધેલું શાક
હાસુલા	પુ. નડકી
હાહરી હાહુર	સ્ત્રી. સાસુ
હાહરી	સ્ત્રી. સાસરી
હાહરું	ન. સાસરું
હાહરો	પુ. સસરો
હાળી હાળીહ	સ્ત્રી. સાળી
હાળો હાળોહ	પુ. સાળો
હાંજ	સ્ત્રી. સાંજ
હાંડી હોલ્લી	હાંડલી
હાયણું હાયનું	ન. શાક
હિયાળો	પુ. શિયાળો
હીગલા	પુ. અંગારા
હીનાનું	સ. એનું (૨) તેનું
હીનાને	સ. તેને
હીહીમ	ન. સીસમ
હીડું હીણું	ક્રિ. હીંડું, ચાલુ (૨) માગું-ઇચ્છું
હુતાર	પુ. સુથાર
હુ.ર	સ્ત્રી. શરત, હોડ
હૂંહણો	પુ. ઉંદર
હેટું	વિ. હેઠું

હેટો	પુ. હેઠો
હેડો	પુ. શેઠો
હેરિયું	ન. પાયલી ગામ જેટલું અનાજ માપવાનું સાધન
હેરાણ	વિ. નુકસાન
હો	પુ. સો
હોગરું	ન. વગરું
હોડ	પુ. હોડ (ઢોરને હાંકવાનો સાદ)
હોઠણ હોઢણ	પુ. ગામદેવ
હોણહી	સ્ત્રી. સાણસી
હોઢા	પુ. વેઢા
હોની	પુ. સોની
હોયો	પુ. સોયો
હોવ	ક્રિ. હોત (૨). હા
હોહવાઇને	વિ. નિરાશ
હોળ	ન. હળ
હોળ	પુ. સોળ
હોળની ડાંડી	સ્ત્રી. બેસું
હોળીનો	પુ. ફાગણ
હોઢ	પુ. સાઢ

...